

TÁROGATÓ.

VEGYES TARTALMU HETILAP,

a gazdasági egyesület, vidéki és városi nőegylet s a Szamos-Tiszahát közlönye.

Megjelen minden szombaton.
Előfizetési feltételek.
Helyben:
Egész évre . . . 4 ft.
Fél évre . . . 2 „
Házhoz hordva, vagy vidékre postán:
Egész évre . . . 4 ft 50 kr.
Fél évre . . . 2 „ 25 „
Egyes szám ára . . . 10 „

Hivatalos és magán-hirdetések

jutányos áron készpénz fizetés mellett elfogadtnak.

Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.

A nyilttérben hasábos gármondás beiktatási díja 20 kr.

Felelős szerkesztő s kiadó
Kovács Márton.

Szerkesztői iroda s kiadó-hivatal,
hová a hirdetések s előfizetési pénzek utasítandók,
templom-utca 548. sz.

Szerkesztő társ
Zombori Gedő.

Évzáró beszéd.

Felolvastatott Szatmárt július 18-án 1866.

(Folyt. és vége.)

Igen óvakodónak, s ha tudnék, előadásomban mysticusnak — homályoskodónak — kellene lennem, midőn azon, igen nagy és különös figyelemre méltó akadályokat kell kimutatnom, melyek a IV., V. és VI-dik osztályban pályázó növendékeknek, sok helyen csupa jó szívűségből, másutt atyafiság alapján, több helyen némi domestica speculatióból gátul rakatnak.

Félek kimondani, de mégis kimondom az igazat! Városaink és falvainkban azon serdülő ifjak előtt, kiknek lelke legképebb a tudományos ismeretek befogadására, a barátság, mulatság és néhelyt még a tivornyák ajtai is, óvakodás nélkül fölnyitattak; és az újdonságokban gyönyörködő ifjak elé, meleg karokat tárnak oly helyeken, melyektől a zsendülő félgyermekek még öt s több évig is távol kellene tartani. Az ifju lelket megragadja, ismeretlen ábrándok tengerébe meríti azon — különben ártatlan — gyönyörű, mely fiatal keblét akkor égeti, midőn egy kellemes gyöngye hölgy karján első tánczait ellejti, és szinte kiemelkedik lelke szerény köréből, mikor e csekély — de neki szerfölött tetsző — szolgálataért, a szülék méltányló kezsorítását érzi s édes hízlegését hallja, és még ezek ráadásul, időszakonként a mulató vendégek közzé is meghívják s ígéretet nyer, melyszerint a háznál bármikor, kedves látogatóul fogadtatik.

Mi történik ily alkalmakkal az ártatlan ifju szívében s lelkületében? azt nem fejtegetem! Mi, régiebb kor növendékei, oly életet, milyenek a mi 13—16 éves tanítványainknak önkényt kínálkoznak, 22—23 éves korunkban sem izlelénk!

Miket itt kimondani nem akarok: azoknak csak eredményét mondom meg, azt is példázolatan: Bacchus és Minerva, Aphrodite és Pallás közt soha nem volt egyetértés, egyik a másikkal folytonos ellensége vala; már Ovid ez ellenkezőt élesen feltünteti keserveiben, midőn ezt írja: „Aequa Venus Teucris, Pallás iniqua fuit.“ Fájdalom borította el keblemet, midőn ez előtt néhány héttel, Horác egyik gyönyörű ódáját magyarázva, gyenge tanítványaim néhányja, igen édesen mosolyogva vette át a következő sorok értelmét: „Quid sit futurum cras fuge quaerere, et quem sors dierum cunque dabit: lucro adpone; nec dulces amores sperne puer, neque tu choreas, donec virenti canicies abest morosa. (Mi történik veled hónap? ne kérdezd azt, és bár mit adnak az egymást követő napok: tedd nyereségeidhez: ifjú! ne kerüld el, ne vesd meg a gyöngéd szerelemet, sem a társas köröket, mig viruló korodtól távol van a zelhernye öregség!)“

Nem mondom én kedves jó szülék, jó szívű gyermekbarátok s gyöngéd barátneí a serdülő ifjuságnak, hogy mivel köröklől utasítsuk ki a zsendülő ifjut, hogy poros könyvekkel telt falak négyszögébe zárjuk s hervaszszuk el ott a nyiló virágokat; csak arra kérem mindnyájunkat: ne keltsük fel — idő előtt —

a félgyermekekben a szendergő érzelmeket! ne vonjuk el őket, társaskörök lármái és lakomák lélekpusztító élvei által, rendes foglalkozásaiktól; várjuk be mindennek, minnek jöni kell — rendes idejét. Mert ki korát megelőzte, ki teste és lelke erejét időelőtt elhasználta, elcsigázta, elnyújtja, annak a jelen világ soha hasznát nem vette; olyanná lett az, mint a szerfölött siető óragép; fut az, perczeg sebesen, üt hangosan; de a célra, melyre szerkesztve van, czélszerűen nem használható.

* * *

Immár rendén van elmondanom az eseményeket, melyek méltók, hogy iskolánk egy évnyi életéből, megemlítsenek.

Vétkes mulasztás lenne meg nem említenem azt, hogy a tanári kar, a vallásos buzgóságot, mint ez előtt, úgy ez évben is az által ébresztgette és ápolta a növendékek kebelében, miszerint a reggeli tanításokat éneklés és a tanulók szükségéhez készített imával kezdte meg; és midőn délután a szellemi társalgás bevezetett, ismét buzgó hála énekekkel és imával távoztak el a tudományok kedvelt templomából; vasárnapokon pedig, délelőtt és után, mindig tanár kíséretében és felügyelete alatt vettek részt a közös isteni tiszteletben.

Gondoskodva volt arról is, hogy a rajzban és testgyakorlatban ifjaink képeztesse; a rajzban, az áldozatra kész jeles Papp Béla ur vezette, igen csekély díjért a művészetkedvelőket; a testgyakorlatot pedig tanulták a rom. kath. főgymnasium gyakorlójában, melyet a velünk testvéri egyetértésben élő főúsztdő igazgató ur és a derék tanári kar, növendékeink előtt megnyitni, mint tavaj és harmadéve, úgy ez évben is kegyes és jótékony vala.

Arról is eleve intézkedett a tanári testület, hogy gymnasiumi növendékeink a Szamos veszélyei ellen óva s biztosítva legyenek; és ez intézkedés nyomán, középtanodánk polgárai, hetenként háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton, a tanárok által fürödni kísértettek, s délutánokon a nap heve alatt eltikkadt növendékek, 5—7-ig a parton álló, vagy köztük fürdő Mentor örkődése alatt, üdítették fel tagjaikat; és e szükséges intézkedés, minket megnyugtató következtetésül, szívünk osztályosai — tanítványaink — élet és egészségben maradtak e perczig, midőn épen számadásom bevezettnék mondható.

Még azon jóakarók s pártfogók tisztelt neveit kell felolvasnom, kik tanodánkat szellemi s anyagi tekintetben segélni s erősíteni keresztyén, hazafiu köteletségüknek ismerték s dicsekvésöknek tartják.

Nekünk iskolás embereknek, legkedvesebb kincseink a könyvek; ugyanazért legelől azok neveit mutatom föl — követendő példakul — a később érkezőknek, kik könyvtárunkat könyvadományokkal gazdagítani kegyesek és lelkések valának.

Adott: Boros Bálint főgondnok ur 41; Török János úr, a tudományok szelíd barátja 72; ügyvéd Kiss János ur 8; Szappa-

nyos József orvos ur 7; hajdani tanítványunk Uray Gáspár 5; Miklósi Gyula 5; Dienes Dezső 5; t. Vajai Károly tanügyi elnök ur, a „Kazinczi könyvtár“ alapítója s muzeumunk restauratora 5; Kovács Gusztáv 12; Rosenberg Lipót nevelő 4; Debreczeni Istvánné 3; Rácz István 3; egy a kath. gymnasiumban tanuló görög kath. ifjú 5; Cséke Gyula 1; Munkácsy Geiza 2; Sasku Károly 1; t. Gyene Károly ur 1; Lator Béla 2; Moldvai Lajosné 1; Gyarmati Mihály polgártárs 1; Kiss Áron S-pataki theologus 2; Ary József 5; Kovács Olivér 2; Demjén Lajos hitrokon 5; Riskó Sándor 1; Fekete Benő 3 darab használható könyvet; mely adományok folytán könyvtárunk tartalma, mely 1858-ban csak 970 könyvből állott, ez évben a 3000-en jóval felül emelkedett.

Museumunk tartalma ez évben szintén szépen szaporodott; ehhez adott: t. Gyene Károly ur könyvtárunk édes atyja, egy bomba golyót és 2 db. pro libertate föliratú régi pénzt; Tóth Dezső 2; Zombori Gedő tanár ur 2; Fellmann Jakab izraelita M.-Szalkáról, 1 ezüst pénz darabot, t. Gáspár Dánielné ő nagysága 1; Koós Károly 2; Márk Endre 2; Balogh Antal 1; Homonai Pál 1; Kormos Nándor jó barátunk 1 réz és 1 ezüst; Gyarmathi Mihály 1; Katona Ferencz hittestvérünk 5; Ary József 9; Fekete Benő 2 régi pénzt. Természeti ritkaságokból ajándékozott Horváth János szatmárhegyi bíró ur 51 db. részint pókot, részint habarcsot, részint küllőnyt, részint botrogot. Aszalai Rozália k. a. 16 db. moh és hinárféle növényt, melyek az ádriai tengerből szedettek; s e két utolsó ajándék, az ez évhen hozottak között a legbecsesebbnek mondható.

Hálával illő megemlékeznünk azon meleg keblű hitrokonainkról is, kik tehetségesebb növendékeinket, csekély szolgálataukért részint lakással és kosztal, részint pénzzel segítették; ezek közt tisztelettel említem meg t. Kiss János, Papp János, Éltető Ferencz, Szatmári Pál, Domahidi Kálmán, Majos János, Noéh János, Máyer Ignác, Laczkóczy Ferdinánd és Kövy Sámuel urak neveit.

Szeretett növendékek! Áldásunk kísérbenneteket, midőn ápoló karjainkról leszállva szüleitek ölére szétmenendetek; Isten anyagai kísérjenek vissza titeket, midőn magatokat kipihenve ismét szárnyaink enyhébe jövedetek!

Hat év terhes napjai alatt velünk élt, s most tőlünk végkép elváló polgárai a VI-od osztálynak! Fogadjátok búcsú szavakként tőlem, a nagy római szónok ama lelkesítő intését: pergite fratres dilectissimi! et in id studium, in quo estis incumbite! ut et vobis honori et amicis utilitati et patriae encolumento esse possitis! Haladjatok tovább a tudományok ösvényén; hogy magatoknak becsületetökre, barátaitoknak hasznára s hazátoknak segedelmére élhessetek! Isten veletek! —

Bartók Gábor.

Gabonánk könnyebb eladhatására szolgáló némely eszközökről.

(Folytatás.)

A gabonát, a nagyobb távolságra, csak a legolcsóbb közegen lehet tüzleti nyereséggel szállítani. Legjutányosabb közeg pedig még mindeddig a vízi út. Ezt kell tehát mindenek előtt hasznunkra fordítani, és mennyire csak viszonyaink megengedik — természetes vízi utaink mellett mesterséges csatornák létesítéséről és minden iránybani terjesztéséről gondoskodni.

Ezen csatornák pedig, ha kellő szakavatottsággal és érdekeink helyes figyelembe vételével megalapítottak — elláthatlan hasznót terjesztendnek, a mennyiben nemcsak nyers terményeink olcsó szállítására, hanem sokféle műiparágak támogatására, sőt a mi legfontosabb: szükség esetén termőföldjeink öntöztesére is szolgálhatnak.

Mennyire sajnós, hogy nemcsak a csatornák dolgában — melyekre pedig oly égető szükségünk volna — más kultur-népekhez képest annyira hátra vagyunk; hanem a már meglévő természetes víziutakat sem tudtuk eddig kellően hasznunkra fordítani!

A nyers földtermékeknek, de kivált gabonánk szállítására nem létezhetik olcsóbb ut a víznél. A vaspálya ehhez képest soha nem foghat hasonló vagy éppen olcsóbb áron szállítani. Ezt nemcsak a gyakorlat világosan kimutatja, hanem az a kétféle utnak sajátlagos természetéből, a bennök fekvő tökékek különböző nagyságából s a szállítás módjából is önként következik.

Nem akarjuk azonban evel a vaspályának jelentőségét földiparunkra nézve eltagadni, sem azoknak használhatóságát többféle terményeink szállítására kicsinyíteni, — kivált midőn ez utóbbiak már nemesített, átdolgozott állapotban becsajátatnak a kereskedésbe. De óvakodjunk attól: gabnakereskedésünk üdvét a vasutaknak bár még annyira kifejleszt hálózatába fektetni, vagy ezek vitelbéreinek valami tetemes lejjebb szállítására vérmesreményekkel várni. — A vaspályák csak egyes rendkívüli időszakokban, midőn a gabonának szerfelett magas ára van — lehetnek a gabonának használható szállító közegei.

Hogy azonban a vizutak és vaspályák gabona- meg egyéb mezeti terményeink

szállítására alkalmas eszköz gyanánt szolgálhassanak, s hogy ezen mezeti iparunkra általában is a tőlük várt lendületet meghozhassák, arra okvetlenül szükséges, hogy azon utakra is fordítsuk figyelmünket, melyeken terményeinket ama nagy közlekedési erekhez közvetlenül szállítjuk s melyeket még igen hosszú időn át legnagyobb mértékben fogjuk használni: t. i. az ország- és a mellékutakat. Sajnálattal kell azonban látni, hogy éppen ezekre az utóbi időben kevés gond fordított s hogy a folyton növekedő közlekedésnek ezen legközelebbi, legáltalánosabb és szükségesebb közegei, hazánk sok vidékén, sőt gyakorta népes városok közelében a legsiralmasabb állapotban vannak. Nem szükség sok számítás arra, hogy ezen hiánynak szerfelett káros voltát, kivált mezőiparunkra átláthassuk. Mit használ a viziut, mit a vaspálya, midőn a közönséges utaknak rossz állapota miatt terményeinket a legközelebbi állomásig is csak aránytalan idő- és erőpazarlással tudjuk, sokszor éppen nem tudjuk, elszállítani; mikor az utaknak elhanyagolt, elpusztult, minden gondozást mellőző volta miatt — napokat kell arra fordítani, mit jobb rend mellett ugyanannyi óra alatt lehetne végrehajtani; midőn négy vagy több lovat kell oly teher elé fogni, melyet különben két állattal lehetett volna elszállítani? Mennyi idő-, mennyi munkavesztéssel jár mindez; és mennyire növeli már maga ezen hátrányos körülmény az egész szállítás költségét!

Ehhez járul végre, mint jelentékeny hátrány és költségfokozó: lovainknak silány volta és szekereinknek primitív szerkezete — oly időszakban, midőn az állattenyésztés más országokban oly magas fejlettségre emelkedett és a gazdasági szállító eszközök mindenféle oly célirányosan javítottak. Sajnálattal kell bevallanunk, hogy ezen két irányban századok óta nemcsak nem haladtunk, hanem a lótenyésztést illetőleg, talán hátrálunk is. — Ilyenformán a versenyt vetélytársainkkal bizony nem fogjuk sikerrel és becsülettel megállhatni.

Igen tisztelt ügytársaim, ha gabonánkat haszonnal eladni akarjuk, igyekezzünk, hogy azt olcsón szállíthassuk; hogy pedig ez utóbbit tehesük, kezdjük az annyira szükséges javítást mindenek előtt utainknál, marháinknál, szekereinknél: azaz ott, hol a szükség legégetőbb és hol a segílyt önmagunk

is megadhatjuk — nagy tökékek, idegen segítség és minden risiko nélkül.

(„E. G. L.“) után

Turonyi.

A falusi iskolák és a falusi tanítók.

I.

(Z.) Alig van tárgy, mely fölött már annyi éretlen jeremiád bántotta volna a komolyabban gondolkozókat, mint a népnevelés, mely felett kimondotta már boldog és boldogtalan legtöbbször émelegős pathosszal tárgyismeret és gyakorlati tanulmányozás nélkül, hogy el van hanyagolva, s minden a nép között felmerülő hibát és bünt ennek róttak fel. Hogy népnevelésünk azon fokon áll hol kellene, ezt nem állíthatja a legbáránytürelmübb optimista sem; de hogy nem áll azon alanti fokon sem, mint némelyek avatatlanul állítják, bátran kimondjuk. Legtöbben a külföldet hozzák fel, s legtöbben azok, kik azt nem is látták. Biz atyámfiai, ott sem káptalan minden ember feje, ép úgy bajlódnak a mivelt országokban, p. o. Szász-Porosországokban a csökönösödött néppel mint itt, s mentől inkább hatolunk ez országokba, annál inkább látjuk, hogy éretlen pessimismus az, mely a magyar és a külföld népei közt ely roppant miveltségi különbséget állít fel. Állítsuk csak ki a mi magyar földészünket a szász, porosz vagy hesseni földészszel, bizony aligha győzelmes nem lesz amannak természetes ép esze. Ezzel nem azt állítjuk, hogy ott a népnevelés nincs előbb mint nálunk, de azt mondjuk, hogy nem sokkal, s az a „Kreuzzeitung“ot olvasó porosz kanász csak mese, kanász az ott is, mint itt nálunk; csak azt mondjuk, hogy ott a mivelt külföldön az iskolák egészségesebb és szebb épületek, jobban vannak szerelve minden szükségessel, s bennök jobban képzett tanítók lévén, a ki akar a tud többet tanulhat mint nálunk; de másfelől megvalljuk, hogy annyi eszköz és annyi készületnek eredménye ott nem sok, s aránylagosan a mi szegényül dijazott, kevesebbé készült, de buzgóbb falusi tanítóink több eredményt mutatnak fel. Másik hiba (és újból kimondom, hogy ezt is azok teszik, kik a külföldet nem tanulmányozták) az, hogy minden hibát a népnevelés hiányainak rónak fel, p. o. ha itt verekedés, gyünöles lopás s bármilyen kihágás történik felkiáltanak: „népnevelés jöjjön el országod.“ Ugyan ké-

TÁRCSA.

H O Z Z Á.

(M. P.)

Pest, 1866. jul. 16.

Nem vágyom én a kincs után
Kegy és hatalom nem emel.
Egy kis szerelem a szív mélyén,
Több mint Peru kincseivel!
Töllem a had hideg keze
Országokat rombolhat el.
A föld zordon és kopár lehet
Mi az nekem? nem érdekel!
Téged látlak, érzek én
Szobám csendes kis ürében
Kedves arcod előttem áll
Hangod lehel a szellőben.
Kérdezem a csillag fényét
Melyikben lakol édesem,
És mind büszkén keblök mutatják!
S lehelletedet érzem.
Gondolatom mély hamv edény
Láng és tűz ég ott felette,
Egy világot hamvasztana el
Én csak szived gyujtom vele!
S bár mit mondjon rá e világ
Nekem erős szilárd hitem,
A feltámadásnál edesebb
Boldogítóbb a szerelem!
S ha nevem örök betűvel
A csillagok közt fénylene,
Dicsőségem itt maradna;
Szeretni lány, lelkem gyöngé!

Sötét szemed lünder világ
Örökké élő vagy magad;
Vedd, öleld fel hát árva lelkem
Nélküled itt összeroskad!

Ha e lángoló szerelem
Elhamvasztja életemet,
Jer sirhalmomboz leányka
Szakasszon virágot kezéd;
S tedd oda hál szived dobog,
Nem hervad el az ott soha,
Mert poromból nő sírom éke
Szerelem lesz a virág!

Zombori Emőd.

EGY POLGÁR LEÁNY.

BESZÉLY AZ ÉLETBŐL.

Zombori Gedőtől.

(Folytatás.)

— Atyám kitagadott, szegény vagyok földönfutó, nincs miből nőmet eltartani. Oh pedig hogy szeretem én Julcsám at, övé lelkemben minden vágy, minden gondolat nem a vagyon elvesztése fáj; Julcsám nélkül nem tudok élni, nélküle az életet el nem hordozhatom. Így szólt Szegényfi Arthur báró, s ajkaihoz emelve össze-vissza szókolta Julcsa puha kis kezét. A mamának egy gondolat villant meg: milyen szép lesz ha a bárót egészen ök fogják tartani, s hetykén szólt:
— Legyetek nyugodtak gyermekeim, összekelés-töket ez nem fogja akadályozni, atyádat épen most

nyertem meg, most vettem reá, hogy mondjon le mesterségéről, vegye meg a gr. Bilaki emeletes házáat, ott nektek szép nagy uri lakást rendezünk be, s kényelemben fogtok élni; nincs nekünk szükségünk a búszke bárók vagyonára.

Julcsa kitörő örömmel borult anyja nyakába:
— Milyen jó vagy édes mama! Ugye Arthur nagyon nagyon boldogok leszünk!

A kis leány hasztalan ugrott nyakába, hasztalan lehelt csókot az elborult homlokra, Arthur mogorva arcán még mindig a kétségbeesés vonalmai rángatóztak, s ajkai alig hallhatóan suttogták:

— Nem lehet, nem lehet!

Szavai megdöbenték a nagyravágyó anyát.

— Mit mondana a világ, nem azt-e, hogy a kol-dus báró az éhség elől menekülve vette el a gazdag polgár leányt? Vagy vissza vivom, vagy vissza küzdöm régi birtokomat; vagy legyen Isten kegyelmes árva lelkemnek! szólt s arcán zilált vonásokkal kétségbeesetten elrohant.

A Bürgözdí család a legnagyobb zavarban maradt magára. Mit tegyenek, ha Arthur most vagy a kény-szerőség vagy az atyai szigor előtt visszariad, Julcsa jövőjének vége, mindenki újjal fog reá mutatni, gunyolni fogják, hogy báróné, nagyságos asszony akart lenni, de a báró ott hagyta, ott hagyta a világ csuf-jára, Isten büntetése, miért vetette meg azon osztályt, melyben született.

Az egészben legnyugodtabb volt Bürgözdí Már-ton uram.

— Ne félj Julcsa, boldogabb leszesz te Geli-cei oldalánál, mint Szegényfi rozszant kastélyában, hol mindenki hátad megott élczet faragna rád, s megvetve mint olyant, ki magadat néhány ezer forint árán becsem-pészed közikbe. Most már valóban jó kedvem van; né-héz kő esett le szivemről, csókolj meg gyermekem, aztán légy vidor.

— Nem ugy Márton! szólt Bürgözdí uram nagyra néző élete párja, a világ felmerülhető rágalmával szem-

rem hát a nemzetek természete vérmérsékletét miért fedik ki önk? Azt hiszik, hogy a szilajverü, hus, szalonna, zsír, borral élő magyart oda idomíthatják, hogy heves vérevel úgy járjon, úgy mozogjon, úgy tegyen, mint a vajjal, burgonyával, sörrel táplálkozó s erősen dolgozó lassabb véri német. Aztán azt gondolják, hogy azok mindig imádkoznak; de hiszem nézzenek meg csak önk egy „Volksfestet“, mely az iteni tavaszi mulatságokat helyettesíti, csak hogy gyakoribb tarkább és nagyobb szerü, ott nézzék meg önk, mint vigad és mint tesz. Így tehát soha sem várhatjuk, hogy a népnevelés a mi népünkben komoly angolt vagy kedélyes németet csináljon, a mi népnevelésünknek, más az iránya, más a módszere, s kikelnék azon nevelés ellen, mely nemzetünket kiforgatná nemzeti jellegéből. Utazzanak önk külföldön, de nem gyorsvonattal oda és vissza, hanem úgy hogy köztök éljenek és tanulmányozzák a nemzeteket, s megtanulják még hibáiban is szeretni a magyart; de megtanulják önk azt is, hogy a népnevelés javítását nem alól, hanem fenn kell kezdenünk. Nálunk a ki 4—6 iskotát rosszul elvégez, s a tanulás többé nem fér a nyakára, elmegy a képezdében, ott megtanul énekelni, orgonálni, megtanul a tudományokból annyit, a meunyt neki tanítani kell, s azzal oklevelet kap. Tudok én olyan képezdét, hol elemi tanár tanít, s olyan tanítót, a ki nem tudja az elosztást. Nem így van ez a miveltebb országokban, ott 8 gymn. osztályon alól a tanító képezdében (p. o. Küssnacht, Hala, Emeringen, Erlangen) senkit be nem vesznek, s oklevelet csak három tan- és egy vagy ha kell két gyakorlati év nélkül senkinek sem adnak. Az ilyen tanító aztán íráson, olvasáson kívül tud a népnek tanítani népszerű természetismét, meg tud magyarázni neki minden jelenséget, minden tümenyt, megértetni hazája s a világtörténetét, tanácsot tud adni a népnek minden viszonyában. Az ilyennek aztán van tekintélye, s míg falusi tanítóink ilyen képzetten nem lesznek, hiában javveszünk a tanítók tekintélytelensége ellen. Erre pedig a szükség, hogy képezdénk javíttassanak, azokban kitünőbb szakavatottabb tanárok vezetése alatt jobban képzett nevelékek tanuljanak, s a jelen tudományos világ és élet isme színvonalára emeltessenek. Hogy ké-

pezdünk így felszereltessek, nem egyéni, hanem hazai művelődésünk feltétele, s mint-hogy minden alkotmányos kormányknak érdekében van a nép aliatvalói művelődése okvetlen megkivánjuk, hogy e költség országos alpból fedeztessék. Hanem itt most ismét meg kell állanunk; alkotmánytalan kormánytól veszély nélkül, bizalommal egyik felekezet sem fogadhat el támogatást, segílyt, s így még nép művelődésünk haladását alkotmányunk visszaállításáig fenn van akadva már mindjárt a kiinduló ponton.

E tárgyról, hogy olvasóim figyelmét tovább most ne fárasszam, jövő számban fogok értekezni.

Levelezés.

Pest, 1866. jul. 24.

Kedves szerkesztő!

Már Pozsony alatt magyar földön esatázott a porosz, midőn az ötnapi fegyverszünet megállította diadalban, e fegyvenyugvás hogy a diplomata szabadabban működhessek, megfog hosszabbítani, most a porosz főhadiszálláson alkudoznak a béke fölött, s szinte egész határozottsággal kimondhatjuk, hogy a béke megkötöttik. Ausztria lemond német nagyhatalmi állásáról, lemond Velenczéről, tán deltyról és Slezsiáról is, de fájdalom nem mond le hagyományos elveiről, s kik e háborútól és háboru után a hon javára valamit reméltek, ugylátszik keserűen fognak csalatkozni. Deák Ferencz és gr. Andrássy Gyula e napokban Bécsben voltak, felhivattak, megmondták, hogy fél rendszabályok csak elkeserítik a hangulatot; hogy eredmény nélkül jártak, azt mutatja, hogy a békétől sínos okunk sokat remélni. Ha vissza nézünk szomoruan igazolva látjuk most mind azt mit pesti leveleinkben mondotunk. Emlékezzetnek olvasóink, hogy már mindjárt a trónbeszédben hangsúlyozott nézetek megdöbentettek, látuk bennök, hogy a kormány, de nem a nemzeti függetlenség a nemzet jogos igényeinek eddig ellent álló nézetek változtak; lehangozt midőn a nemzet képviselőinek loyális feliratára, mely nem csak a nemzet érzelmeinek volt tolmácsa, hanem a birodalom népeinek alkotmányáról a birodalom nagyhatalmi állásának megvédéséről is gondoskodott, nem jött kegyelmes válasz. Valjon amagyar ministerium kinevezése s az ezt követelhetendéi lelkesültség egyfelől nem megakadályozta volna-e a harc ily gyors kiütését másfelől e roppant veszteséget? Most nincs más teendő, mint megkötni Európa egyik eddig legnagyobb hatalmasságának a lealázó békét. S így nem ok nélkül mondjuk, hogy a Beleredi ministerium többet ártott a birodalomnak, mint a vész alapját megvetett Bach és Tscherning, mert hatalmába lett volna helyre hozni azt, mit azok elrontottak. Tőlök függött most véget vetni a trón és nemzet közti végzetes annyi gyászt hozott vizálynak, s ök azt nem tevék. Miről gondolkoznak ök! Arról, hogy a paritás elvénél fogva a német miniszterekkel egyenlő számú magyar miniszterek neveztessek ki. Istenem uram, hát ezen jóúrak nem tudják azt, a mit nálunk a legkorlátozottabb képességű falusi ember is tud, hogy mi nem a cabineti szavazatok számáért küz-

dünk, nekünk az osztrák ministerium nem kell, ha mindjárt mind magyar tagjai volnának is, nekünk felelős magyar kormány, képviseleti rendszer, nekünk királyilag szentesített törvényünk kell.

A béke meg most kötetik, mely Németországot Ausztria kizárásával két egy Porosz és egy Bajor, sőt egy harmadik állam szövetségre osztja, nem lehet tartós. Most Ausztriának Magyarországgal kell kibékülni, megerősödni, s így vissza vivni nagyhatalmi állását. Veszte-e Ausztria vagy győzött, álszeméres büszkeség most nem jöhet kérdésbe. Annál is inkább, mert Magyarország nem a megalázott, hanem a hatalmas Ausztrával beszélt és beszél a jog és tisztelet, a szeretet és ragaszkodás nyelvén. Érdekeink a dicsően uralkodó házzal elvalaszthatlanul öszve vannak kötve, felénk hajlik a lovagias nemes lelkű király szíve, hallgasson a magyarra, s Európának ő lesz legnagyobb és leghatalmasabb uralkogója. Királyunkban mind az meg van, a mi a nemzet szívét lebilincselheti, s a magyarban még el jobban mint valaha a király s koronája iránti szent lelkesültség, s esudákat fog tenni ez isteni láng ha tetekre fellobog.

A császár ő felsége találkozni fog a Porosz királyal. E találkozástól mi a birodalomra nézve jót nem várhatunk. Nézetünk szerint Ausztriának nem lehet elveszteni német nagy birodalmi állását, ha német tartományokban mind megannyi német velenczei kérdést nem akar birni, német főhatalmi állását pedig egyedül a magyar kormánytól támogatva küzdheti vissza oly csaknem emberfeletti áldozatkészséggel, melyre önértzetesen elmondhatjuk, hogy a magyar képes. **Ed.**

Helybeli hírek.

* A szatmárnémeti borászati társulat aláírói szépen szaporodnak; alapszabályait jövő számunk hozza.

* Az e hó 22-én kezdődött toborzás, városunkban jól ütött ki, a bevett s jónak talált önkintések száma kettővel meghaladja a kívánt számot. Ha meggondoljuk, hogy talán ugyanannyi csavargótól menekült meg városunk, s az ujonczozás kikerülésével ugyanannyi derék munkás ifjat mentettünk meg a katonai kényszer életől, s néhány derék család könyektől van megkímélve: azok s mindnyájunk nevében öszinte köszönetet kell mondanunk derék városi hadnagy Pénzes Lajos urnak, ki e kellemeden foglalkozást a közügy érdekében elvállalta, s érette a helyett, hogy mint némely értetlenek teszik, meggondolatlanul vádolnók csak becsülni tudjuk.

* A jövő vasárnap augusztus 5-én a „Gözhajó“ czimű közkeretben tartandó fényes kiállítású zártkörű nyári táncmulatságra hívjuk fel jó kedvű ifjuság és a családok figyelmét. A kert a közelebbi időben izletesen, meglepő csinnal berendezve a legillemebb és solidabb mulatókert, Táncshelye oly szép és tágas, hogy a fővárosba is beillenek. A mellett izletes, jutányos s gyors kiszolgálás ajánlják.

ben most okosaknak kell lenni, s megragadni az alkalmat, mely kezembe adta gyermeked jövőjét.

— Isten után gyermekem jövője mindig az én kezembe volt, szolt az apa.

— Igen Márton, gyermeked jövője most egyedül tőled függ. Lásd edesem, szolt a hízegő asszony, te jól fogtad fel a viszonyt, leányod hátmögött az uri nép élcztárgya lehetne, ha ő menne a báró kastélyába; de urnő lesz ott s tisztelettárgya, ha a báró megy az ő birtokába, vagy jobban mondva az ifju pár megy közös a birtokba. Te lemondasz mesterségedről, vásárolsz egy szép falusi birtokot távol e helytől, hol senki sem ismer, átíratod gyermekeid Julesa és férje nevére, ez ellen a bárónak sem lehet kifogása; közös birtokban közös az ur, s egyenlő birtokban van a boldogság. Arthur szereti Julesát, midőn érette lemond örökségéről, most rajtad van a sor e nemes lelküségét hasonlólal viszonzni, s vele boldoggá tenni a szerető párt.

— En vagyonomból gyermekeimnek uri kastélyt vásároljak, egy egész élet fáradalmaik közt szerzett kezesményét oda adjam, s aztán gyermekeimnél egyem a kegyelem kenyeret! Köszönöm, de nem fogadom el e tanácsot.

— Nem Márton, én nem ezt akarom. Vagyonunk fel megy 60 ezer forintra, ide nem számítva e házat, melyben most lakunk. Most midőn a fekvő birtok ára leszálloit, ez öszszegen oly szép birtokot vásárolhatok, mely ketté vágva is uri s gondtalan életet biztosít. Értekezél Arthurral, ő ismeri az ország minden uradalmát, s találni fog olyan jószágot, melylyel egy faluban két urasági lak lesz. Oh milyen boldogok leszünk Márton, látni fogjuk gyermekeink boldogságát, ott lesznek körülünk, ott csevegnek térdcinken szép kis vidor unokáink; te szereted a mezőt, erdőt, folyamot, kedvencz időtöltésed a vadászat. Milyen szép élet lesz az, jutalma leend egy munka, fáradság, törődés közt eltöltött, hogy pénzt szerezzünk, taksarékos, nélkülözésekek átúrt életnek. Oh Márton tedd boldoggá magad engem és gyermekeidet!

A nő előzékenyülve könyek közt borult férje nyakába, a férj meghaltan állott ott, de lelke csakhamar visszanyerte nyugodtságát.

— Annám! Festett képek azok, eszményi tárgyakat ábrázolnak s nem a valót. A végzet mindenkinek kört jelölt, ki e körből kilép, a valót rugta ki lábai alól, megállapodás nélkül tántorog az ismeretlen légkörben; a hangok, melyek körültezsonganak, a tárgyak melyek után kapkod, mindgyny, élczenés ez a jutalma annak, ki mást majmol. Nem Annám, maradjunk azok a mik voltunk, a mik vagyunk. Urnak lenni még nem boldogság, de nekünk kit az élet nagy részét kis korlátolt körünkben egyszerűen töltöttük el, új életet kezdeni, új szokásokat tanulni el, már magában gyötrelm.

A tiszta gondolkozású férfi szilárd elhatározottsággal mondott „nem“ et s mar távozni akart, midőn tekintete hallgató leánya könyeltzemeire tévedt. A szép arcz tele volt bánattal, az ajkak halványak, a szemek kisírtak, a fürtök rendetlenül szét omlva, a szép fejlehaltva mint hervadt virág, az atya egész lényében megrázkodott, gyöngéddé simullak a merev szilárd vonások; oda lépett, kimondhatlan szeretettel ölelte keblére, s érzelemtől elfogult reszkéte hangon szolt:

— Te sírsz életem reménye, drága gyermekem, oh szünj meg, könnyeid úgy fának nekem, hiheted-e hogy én mást akarok mint boldogságodat?

— Atyám vigy engem kobstorba!

— Kolostorba téged, eltemetni téged élve szívelem élete! Mit beszélsz? Oh nérd te ifju vagy, ifju és szép, az élet virit neked, künn az élet gyöngéd örömei kinálkoznak; ott a leküzdheten vágyak vagy a sívár lemondás, az örömtelen, a reménytelen semmiség mint ezer féreg emésztene néked életed fáján. Az életnek csak akkor van ingere, ha remélünk, küzdünk, ha szívünk szeretet és csalódásban mindig zajlik. Téged kolostorba, oh nem soha!

— És én oda megyek atyám, e viszonyhoz voltak szöve életem szájai, te makacságból eltéped azokat.

— Oh gyermek, gyermek, te nem ismered az életet, mint a lepke röpkedsz a láng körül, s nem jut eszedbe, hogy a fény a melybe vágyodol, szányaiddat égeti el. Miért akarod elhagyni oly hamar szép leány korod? Oh hidd nekem boldog csak addig vagy, míg szerető szülőid virrasznak álmaid felett, s melegebb az a daróc, melylyel be fed a szülői kéz, mint az a festett mez, melyet te távolról bibornak látsz. Miért akarsz azon körbe emelkedni, mely soha fel nem vesz.

— Arthur szeret engem, és ő lesz egész világom.

— Egész világod gyermekem! Oh jaj neked, akkor te nem leszesz neki az. Most szeret, de fog-e szeretni ha majd miattad ki lesz zárva azon körből, melyben eddig élt, lassankint mindig nagyobb teher leszesz nyakán, s aztán következik az elhanyagolás, melyért titokban magányosan omló könnyeiddel fizetsz, majd talán a bántalom, mely megtöri lelkedet, sirba dönt minket, ha hamarabb meg nem halunk. Maradj itt köztünk, szeretetünk az élet gond elől befed.

— Atyám te sötétben látod a világot, szíved kihült, s nem jut eszedbe, hogy a szerelem mindent megaranyoz.

— A világot gyermekem én olyannak látom amilyen, a szerelem csak egy körben nevelték, s egyforma gondolkozású és állásuk közt boldogít, fudd el ábrándjaid légvárát s nyulj a való után, Geliceai szeret légy övé, itt fogsz lakni, miénk s boldog leszesz.

— Inkább meghalok, hagyj engem meghalni atyám, szolt a leány s zokogásban tört ki.

Az atya lebecsátá gyöngéden leányát a kerevatre, megcsókolta homlokát, szemében egy köny rezgett s halkán suttagá:

— Sorsunk Isten kezében van, az ember gyenge nem harcolhat a végzet ellen.

Szolt s felzajlott szívevel elhagyta a szobát.

(Folyt. köv.)

* A Porosz a hadi sarcezal nem csak erszenyunknek tesz kárt, hanem hallérzékünknek is árt azzal, hogy Csehországból a fuschinéték hazájából a kintornásokat riasztotta hozzánk; néhány nap óta uton utfélen minden perczben irgalmatlanul gyötrik a szelid deusokkal és a oldog emlékezteti landerisekkel. Talán bizon a jó emlékezteti s nagy örömről tán mielőbb bekövetkezendő áldott beamtervilág élveire akarnak előkészíteni, hogy akkor a nagy öröm miatt nehogy összeroskadjunk.

Vegyes hírek.

* Win. Abendpost elenyésztetni igyekezett az aggodalmakat, melyek itt-ott keletkeztek a moldva-oláhországi hadesapatoknak eshetőleg Erdélybe törése miatt. A félhivatalos lap kijelenté, miként a moldva-oláhországi hadesapatok elhelyezése egyáltalán nem igazolhatja az ily aggodalmakat. Ma azonban, ezen félhivatalos megnyugtatás dacára, azt távirják Bécsből, hogy a moldva-oláhországi hadsereg — Lembergől Bécsbe érkezett jelentés szerint — Su ez a vána k nyomul, a moldvai határon. Bukovina ellen van czélba véve, — osztrák részről már katonai intézkedések történtek.

* Párizsban újból egy gyilkoló fegyvert találtak fel s mutatták be a császárnak, ez a villany gyors-puska. Bizonyosan megjutalmazák a találót, hát azon eszközök

ről, melylyel az emberiséget boldogítják, mikor gondolkoznak, s az eszközök feltalálóját mikor fogják jutalmazni?

— A poroszok a kijelölt békehatáron átjöttek; de visszavonultak Beszterce és Stomfáig. A hozzájuk kiment pozsonyi lakosokkal igen barátságosan bántak, s mutogatták hogy kell banni a gyutús-puskával.

— A poroszok Krakót is ki akarják szakasztani az osztrák területből.

— A porosz sugalmazott lapok állítják, hogy a megküldendő béke feltételei közt ott áll a magyar alkotmány helyreállítása.

— Megjelent és beküldetett szerkesztőségünkbe a Marosvásárhelyen, Erdélyben, Székely Ádám és O. bán József által szerkesztett „Székely Néplap” vegyes tartalmú heti közlöny. Előfizetés díj: egész évre 4 ft 80 kr, fél évre 2 ft 40 kr. E tartalomdús lapot ajánljuk a szép bérczes föld barátainak pártolásába.

* A tizenkilencedik század réme közeledik. A cholera járványos kiterjedése tényé vált dolog. Pomeraniában, Stettinben e kór fenyegető jelleget öltött. Junius 11-éig már hetvenen haltak meg benne. Éjszaki Németországból, hol az már nagyban dúl, Berlinbe is eljött e veszélyes betegség, melyet a Porosz hadsereg még tovább hurcolnak magukkal.

* Jicinben és Reichenbergen is cholera dühöng.

ÜZLET:

Szatmártt, július hó 25-dikén tartott heti-vásári piaci árak következők köblönként: Tiszta buza 7 ft 40 kr. Kétszeres 6 ft. Rozs 5 ft 20 kr—5 ft 50 kr. Tengeri 8 ft 40 kr—9 ft. Árpa 5 ft 20 kr. Zab 2 ft 80 kr—3 ft. Főzelék 14—16 ft. Kása 14 ft—12 ft.

Mátészalkán, július hó 23-kán tartott évi vásári piaci árak következők köblönként: Tiszta buza 7 ft 60 kr—8 ft. Rozs 5 ft—5 ft 40 kr. Tengeri 7 ft 50 kr. Árpa 5 ft 60 kr—4 ft 20 kr.

A mátészalkai Sándor-gőzmalom jelen árai:
Finom dara 12 ft. Durva dara 12 ft 20 kr. 0. sz. 11 ft 20 kr. 1. sz. 10 ft 20 kr. 2. sz. 9 ft 60 kr. 3. sz. 9 ft 20 kr. 4. sz. 8 ft 80 kr. 5. sz. 8 ft 40 kr. 6. sz. 7 ft 80 kr. 7. sz. 6 ft 80 kr. Kétszeresliszt 7 ft. Rozsliszt 1-ső rendű 7 ft 40 kr. 2-od r. 6 ft 60 kr. 3-ad r. 6 ft.

N.-Károlyban, július hó 23-án tartott heti-vásári piaci árak következők köblönként: Tiszta buza 6 ft 80 kr—7 ft 60 kr. Kétszeres 5 ft 60 kr—6 ft. Rozs 5 60 kr—6 ft. Árpa 4 ft 60 kr—5 ft 30 kr. Zab 3 ft—3 ft 20 kr. Tengeri 8 ft 40 kr. Kása 10 ft 40 kr. Krumpli 5 ft 40—5 ft 60 kr. Főzelék, lenese 12 ft kr. Paszuly 14 ft. Az új káposztának feje 16 kr.

Hirdetések.

376/1866 tk.

Hirdetmény.

Csetnek Mihályné Roros Mária marasztalt alperesnek e városi 1348-ik sz. tjkönyvben foglalt összes birtokai egyenkénti darabokba, melyek együtt 2590 fura becsültek, Hartman István felperes javára 100 ft s járuléka erejéig bíróság elárvereltetni rendeltetvén, e végett f. é. augusztus 27 és 28-dik napjai első, ismét f. é. szeptember 28 és 29-dik napjai második határnapul, mindenkor délelőtt 9, és délután 3 órára és a könyvi irodába, oly módon lúzetnek ki, miszerint az árverés megkezdetvén, folytatni fog mindaddig, míg felperes ki nem elégítettik vagy az árveréstől vissza nem lép, és annak kijelentése mellett, miszerint az elárverelendő birtok első ízben a becsáron felül, másodikban pedig azon alól is el fog adatni.

Az árverési feltételek hivatalos órák alatt e városi tekkönyvi irodában megtekinthetők.

Szatmárváros törvényszéke mint tekkönyvi hatóság 1866. május hó 29-én tartott üléséből.

17414/VIII.

Hirdetmény.

A szatmári es. kir. pénzügyigazgató-ság által ezennel közhírré tetetik, miszerint a bornak és husnak elhasználásától járó fogyasztási adónak és 20% pótléknak Tasnád helységben, közép Szolnokmegyében beszedése öt hónapra, az az 1866 aug. 1-től 1866 december 31-ig és egyuttal az 1867 és 1868-dik évre is újabbi

nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

A kikiáltási ár egy évre a husnak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve . . . 1264 ft. És a bornak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve 1487 ft.

Összesen 2751 ft.

és így az 5 hónapra eső rész a hustól 526 ft. 67 kr. és a bortól . . . 619 ft. 58 kr. összesen 1146 ft. 25 kr.

alapítatik meg.

Írásbeli a 10%-tes bánatpénzzel ellátott ajánlatok is megengedtetnek, melyek a szatmári es. k. kerületi pénzügyi igazgatóság főnökénél 1866 augusztus hó 6-án este 6 óráig lepecsételve átadandók.

A nyilvános árverés a szatmári es. k. kerületi pénzügyi igazgatóságnál augusztus hó 7-én délelőtti órákban történik meg.

A bérleti feltételek a szatmári es. k. kerületi pénzügyi igazgatóságnál, valamint a nagykirályi es. kir. pénzügyőrségi biztosságnál megtekinthetnek.

Szatmár 1866. július hó 17-én.

Vittek.

Árverési hirdetmény.

A színérváraljai italmérsi jog a Nagy vendégfogadóval együtt, e f. évi Augustus hó 9-én délelőtti órákban, 1866-ik évi November 15-től kezdődő három évre, zártajánlatok és nyílt árverés mellett a városházánál Színérváralján ki fog adatni, az árverelők 1200 ft. bánatpénzzel legyenek ellátva.

Színérváralja július 11. 1866.

Papp Antal,

3-3 a közbirtokosság képviselője.

SZÉNA ELADÁS.

Szatmármegye Nagy-Ar községében 160 székényi jó minőségű tiszta széna, kisebb s nagyobb mennyiségben eladó, kik a megveendő szénát helyben juhokkal akarnák feléltetni, ahöz szükségelt helyiség is adatik.

Ertekezhetni Luby János tulajdonossal Nagy-Arban, posta uton utolsó posta Fehér-Gyarmat.

5-5

Dr. KOCH, kerületi orvos

NÖVÉNY-CZUKORKAI.

A legkiválóbban czél szerű növény- és fűnedvekkel gazdagon vegyített alk-részeik által — a mint azt a leg-hitelesebb bizonyítványok kélségtelenné teszik — köhögés, rekedtség, nehéz nyelés és nyálkásság eseteiben, **enyhítőleg, csillapítólag** és **jótekonyan** hatván, czél szerűeknek bizonyulnak; s azért folyton és dícséretesen növekedő elismerésben részesülve ott, hol már használtattak, minden haszonnemű gyártmányok felett **előnyöztetnek.** Dr. Kochnak jegeczezett növény-czukorkái, hosszukás ide csatolt gyárjeggyel ellátott eredeti skatulyákban 35 és 70 krajczárjával, folyvást **valódi minőségben** kapható **Szatmáron: Weisz János, Nagyabányán: Haracsék József, Nagy-kálóban: Mandel-Salamon, Nagykárolyban: Schöberl C. Nyirbátorban: Legányi E. Nyiregyházán: Reich et Pavlovics és M.-Szigeten: Ráth József** urnál.

CHEFS-D'ŒUVRE DE TOILETTE!

Császári királyi es hercegi udvarok által pártfogolt, szabadalmok és emlékpénzzel kiütemtet.

DR. BÉRINGUIER L. KORONASZESZIE.
(A kölni vizek legjava) Eredeti üvege 1 ft 25 kr. o. é.

Külön minőségű — nemcsak mint kellemes illat — és mosdóvíz, hanem mint kitűnő segélygyógyszer is, mely az életműszereket élénkíti és erősíti.

BORCHARDT orvos-tudor NÖVÉNY-SZAPPANA
elismert szer a bőr szépitésére és finomítására, mindennemű bőrtisztálatalság ellen, valamint sikerrel használható mindennemű **fürdőhöz.**
Egy eredeti lepecsételt csomagnak az ára 42 kr.

DR. BÉRINGUIER NÖVÉNY HAJFESTŐ-SZERE
(tokban foglalt kefe és eszszével együtt 5 ft o. é.)
Tökéletesen czél szerűnek elismert és ártalmatlannak bizonyult, melylyel hajat, szakál és szemöldököt, minden árnyazatu színre festeni lehet.

Dr. **LINDES** tanár **NÖVÉNY RUDAS HAJ-KENŐCSE.**
Növeli a haj fényét és ruganyosságát, egyszersmind a fejtető szilárdítására is alkalmas.
Egy eredeti darab ára 50 kr.

Dr. **BÉRINGUIER Növény-gyök hajolaja**
hosszabb használatig tartó üvegekben 1 ftval.
a legalkalmasabb növény-alkatrészekből összeállítva, a haj és szakálpéptartására — erősítése és szépitésére, valamint az oly kellemetlen korpa és sömör gátlására.

Dr. **SUIN de BOUTEMARD FOG-PASZTÁJA**
1/4 és 1/2 csomagocskákban 70 és 35 kr.
fog és foghús legolesőbb, legkényelmesebb és legbiztosabb épentartási — és tisztító-szere, egyszersmind kellemes üdeséget kölcsönöz a szájjüregnek.

Balzsamos olajbogyó-szaőan
mint enyhe és egyuttal hatályos napi mosdószere, még a leggyöngédebb bőrrü hölgyek és gyermekek számára is legjobban ajánlható.
Egy eredeti csomag ára 50 kr.

HARTUNG orvostudor CHINA HÉJOLAJA
mely a legjobb minőségű Chinahéj főzet — és balzsamos olajok összetételéből áll, a haj fentartására és szépitésére.
Ára 85 kr.

HARTUNG orvostudor Növény-haj-kenőcse,
mely a hatályos tápáló nedvek és növényi anyagok alkatrészeiből áll, a hajnövés clesztésére szolgál. Ára 85 kr.
A fentebbi kitűnő tulajdonságuknál fogva elismert ezikkek a valódi minőségérti jóttás mellett **Szatmár** városára nézve egyedül kaphatók: **Weisz Jánosnál, Nagyabányán: Haracsék József, Nagykalóban: Mandl Sal. Nagykárolyban: Schöberl C. Nyirbátorban: Legányi Ede, Nyiregyházán: Reich et Pavlovits és Szigeten: Ráth József** urnál.